

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 807.

CHICAGO, ILL., 1. marca (March 1st), 1923.

LETO—VOL. XVIII.

Upravnništvo (Office) 2639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2644.

Deset zapovedi za delodajalce.

Sin kralja petrolejskega trusta, J. D. Rockefeller Jr., je objavil pótom Babsonovega instituta deset zapovedi, oziroma priporočil ameriškemu delodajalcem.

Član Rockefellerjeve denarne dinastije pravi v svojih nasvetih, da morajo delodajalci postopati z delavci bolj človeško, če hočejo odpraviti "nesoglasja" med delom in kapitalom. "Delavec je v prvi vrsti človeško bitje in šele potem član industrije," pričinja John D. Rockefeller v razvijanju svojega programa, v katerem pravi med drugim, da bi morala biti delo in kapital prijatelja in delati skupno, ne pa negovati medsebojno sovraštvo; ne delo in ne kapital ne moreta doseči prosperitete na račun drugega, ampak edino oba skupaj z medsebojno kooperacijo. Nato izvaja, da je za osem-urni delavnik in našteva hibe dolgih delovnih ur in škodo, ki jo trpi delo in kapital enako kjer je v veljavi daljši delavnik; je za en prost dan v tednu; je zato, da se v industrijskih okrožjih vpoštevajo od strani korporacij tudi splošni interesi občine in da kapital kooperira z njo za povzdigo socialnega blagostanja občanov.

V 4. zapovedi izvaja Rockefeller Jr., da ima vsak človek pravico do dela, primerne plače, osem-urnega delavnika, zadovoljivih delovnih razmer, dostojnega stanovanja, razvedrila itd. V 5. pravi, da bi dobro ravnanje z delavci, primerne plače in skrajšanje delavnika povečalo sposobnost delavcev, vzbudilo veselja do dela, prineslo boljše odnose med delom in kapitalom in vse to bi vodilo do povečanja produkcijskih zmognosti povprečnega delavca. Je za reprezentacijo delavstva v industrijah, in če bi bilo po njegovem, bi sedel zastopnik delavcev vsake poedine korporacije tudi v direktorijih. Delavstvo v obratih naj bi imelo svoje posebne odbore, ki bi bili vez med družbo in delavstvom. Vse eventuelne pritožbe, zahteve ali priporočila od strani delavstva, naj bi prinašal ta odbor pred vodstvo korporacij. Za člane odbora ne bi smela obstajati nobena nevarnost, da bi jih družba odslovila, ako bi prihajali pred njeno vodstvo z zahtevami ali pritožbami, ki bi vodstvu ne ugajale. Obe stranki bi morali stremeti za sporazumom, ako ne bi bil eni ali drugi v škodo. Potem našteva priporočila, kako naj delavstvo voli svoje zastopnike v industrijah —

nekak sovjetski sistem Rockefellerjevega modela.

Rockefellerjeva dinastija je ena najboga-tejših denarnih familij na svetu. Angleški kralj je malenkost v primeri z našim oljnim kraljem; balkanski kraljički mu niso niti senca. Veličanstvo Rockefeller ima veliko večji vpliv, kakor vse vladarske hiše skupaj, vključivši japonskega mikada, ki je danes najmogočnejši monarh, ki je res monarh — pa tudi premožen.

Ko je J. D. Rockefeller Jr. naštel devet zapovedi, je napisal še deseto, v kateri pravi, da veruje v odgovornost delničarjev. To se pravi, razmere, kakršne priporoča v svojih devetih nasvetih, pridejo, kadar bodo delničarji hoteli. In potem dostavlja: "Na nesrečo sem jaz v skoro vseh podjetjih, v katerih sem zainteresiran, samo manjšinski delničar . . ." kar pomeni: "Jaz bi rad, da bi bilo za delavce boljše kot je, ampak, vidite, dragi prijatelji, jaz vam ne morem pomagati, ker sem manjšinski delničar."

To seveda ni res, kajti Rockefellerjeva familia kontrolira ogromno podjetje Standard Oil Company, nadalje premogovnike, jeklarne, naprimer Colorado Fuel and Iron Company, razne podružne kompanije itd. Res je, da Rockefellerja nista v vseh podjetjih, v katerih sta udeležena, absolutna gospodarja, kakor je naprimer Ford v svojih avtomobilskih tovarnah, vendar, njuna beseda je odločilna. Ona sta glavna delničarja; in četudi imajo drugi delničarji v tem ali onem podjetju večino, so vendar kot posamezni delničarji veliko bolj "manjšinski", kakor Rockefeller. To je jasno, in tudi Babson Institute ne bi mogel s svojimi statistikami zanikati te resnice.

Ni še dolgo tega, ko je prišel s približno enakimi nasveti Elbert Gary, načelnik jeklarskega trusta. Bil je za skrajšanje delavnika, toda v ogromni jeklarski industriji, katere glava je danes Gary, prevladuje dvanajst-urni delavnik, plače pa so škandalozno nizke. Še prej je sam predsednik Harding pozval jeklarske in nekaj drugih industrialcev k sebi na južino in jim priporočil skoro isto, kar sedaj Rockefeller. Z enakimi nasveti prihajajo drugi, manj pomembni kapitalisti — ali za delavce je še vse po starem.

Za delavce je vse po starem zato, ker interesi delavstva niso enaki kapitalističnim intere-

som. Ker niso enaki, jih je nemogoče vsoglasiti s priporočili Hardingov, Garyjev in Rockefellerjev. Odpraviti je treba nesoglasja, iztrebiti je treba vzroke za spore. Vzrok je pravzaprav le eden — temeljni vzrok — in ta je sedanji ekonomski sistem. Dokler bo operirana industrija za profit posameznikov, toliko časa bo delavstvo izročeno izkoriščanju. Nobeni nasveti, ne reforme, niti 8-urni delavnik, ne izbrisejo te resnice. Spor bo ostal, dokler bo tukaj vzrok za spore — dokler bosta obstajala dva razreda, proletarski, ki poseduje le delavno silo, in kapitalistični, ki lastuje delovna sredstva in kupuje delovno silo.

In kar se tiče reforem, socialnih izboljšavanj, boljše higijene itd.? Ne, kar je za delavstvo pridobljenega, ni dosegel Harding; tudi Gary in Rockefeller ne. Doseglo je delavstvo samo skozi težke boje, ki se vrše v eni ali drugi obliki neprestano in se bodo vršili. Če prihajajo priporočila za izboljšanje delavčevega stanja sedaj od največjih kapitalističnih mogočnejev, je to raditega, ker se zavedajo, da gre delavstvo naprej, da pričinja misliti in da morda res nastopi doba, ko bo odpravljen kapitalistični razred, daš oni trdijo, da takega razreda sploh ni.

Delavstvo jeklarske industrije je vojevalo silovite boje za 8-urni delavnik, toda je bilo poraženo. Ampak Gary ve, da ni bilo poraženo za zmerom, on ve, da je splošna publika proti nečloveškemu mučenju delavstva kakoršno vlada v največji ameriški industriji. Istotako ve Rockefeller, da Colorado ne bo za vse čase kolonije njegovega cesarstva, da olje ne bo na vse veke izviral iz zemlje za kopičenje njegovih milijard, da delavstvo ne bo zmerom zadovoljno živeti v barakah, delati dolge delovne ure, prejemati plače, kakršne se jim ponudi in izgubiti delo, kadarkoli se bo kapitalističnemu razredu poljubilo ustvariti ekonomsko krizo vsled "nadprodukcije".

August Claessens pravi v svoji knjigi "Roparska trojica", da kapitalisti govore o glavah, kadar se pogovarjajo o živini, in o rokah, kadar govore o delavcih. "Toliko in toliko glav živine — toliko in toliko rok bomo najeli." In res je: delavci imajo roke, dobre roke, ki so ustvarjale na ukaze, zmerom ustvarjale, potem ubijale na povelja, rušile na povelja, podjarmljale tuje narode in njihove dežele na povelja, potem se vrnili domov in mogočnejši so zopet najeli toliko in toliko rok. Druge, kar jih niso potrebovali, so ostale brez posla. Kaj pa z glavami, delavskimi glavami? To je vprašanje. Kadar bo delavstvo znalo rešiti tega, bo z vsemi drugimi problemi lahko. Najprej bo treba spraviti v red delavske glave, da bodo znale misliti. Potem ne bo več Rockefellerjevih in Garyjevih nasvetov, ker ne bo več manjšinskih in večinskih delničarjev.

Delavsko gibanje po svetu.

Eksekutiva delavske stranke v Novi Zelandiji je naslovila na delavstvo čestitke k velikemu uspehu, ki ga je dosegla stranka pri zadnjih volitvah v parlament. O izidu teh volitev smo poročali v 804. številki Proletarca. Tu omenjen manifest delavske stranke v Novi Zelandiji navaja, da je stranka od zadnjih splošnih volitev zelo napredovala in da se bliža čas, ko bo delavstvo postalo odločujoča sila in pričelo uvajati nov ekonomski sistem — socializem.

Tudi bavarsko delavstvo beleži lepe uspehe, ki jih je doseglo pri splošnih volitvah v zadnjem letu, in to kljub divjanju bavarskega fašizma. Izmed 2,500,000 oddanih glasov so dobili socialisti in komunisti skupaj 1,327,949 glasov. Pred dvema leti so jih dobili (socialisti in komunisti) 1,051,980. V dveh letih so jih pomnožili socialisti za 185,739 in komunisti za 90,230 glasov.

Posamezne stranke so dobile pri bavarskih državnozbornskih volitvah leta 1922 sledeče število glasov:

Nemška nar. stranka (Stinnesova grupa)	482,056
Nemška ljudska stranka (pr. centrum)	474,267
Demokratska stranka	214,190
Centrum (klerikalna stranka)	22,632
Socialistična stranka	1,060,249
Komunistična stranka	267,700
Tri manjše, neodvisne skupine so dobile okoli	25,000

Naraščanje socialistične misli straši reakcionarje, pa si skušajo podaljšati življenje z bavarskim fašističnim glavarjem Hitlerjem, ki zbira svoje junake po Mussolinijevem uzoru in grozi z uvedbo diktature. Bavarci so po končani vojni za kratko dobo že imeli nekako komunistično diktaturo, ki jo je reakcionarni val zadušil v krvi. Socialisti ne delajo vratolomnih poskusov, ker bi z njimi stvari socializma le škodovali. Oni vedo, da je treba za izvedbo socializma tudi pogojev, katerih pa na Bavarskem v sedanjih okoliščinah ni. Zato utrjujejo svojo moč, in ko pride čas, bodo izvršili svojo nalogo.

Žena in socializem.

"Ženska počasi toda sigurno zadobiva svoje mesto v družbi, ki ji pripada. Socializem je pričel boj za enakopravnost ženstva in ta boj se je razširil za njene interese na dolgo in široko; preplaval je svet. Boj za njene interese se bo nadaljeval, dokler se ji ne pribori enako svoboda in enake pravice, kakor jih uživa njen moški tovariš." — Eugene V. Debs.

Slovenski delavci, jačajte socialistične klube JSZ v vaših naselbinah! Kjer jih še ni, jih ustanovite!

SEMINTJA.

Bryanovi dokazi. — Francosko posojilo Poljski. — Mrs. Harding se zahvaljuje. — Vedi gre zasluga. — Oviranje kapitalizma. — Črni oblaki militarizma.

William Jennings Bryan ima veliko veselje pobijati Darwinovo teorijo evolucije o postanku človeka, kajti on trdi, da je bil prišel človek na svet natančno tak kakor je, da je bil ustvarjen kakor uči biblija, namreč, zmešen iz ilovice, in tej podobi, enaka božji, je bila udihnjena nemurjoča duša. Tako se je pojavil prvi človek po Bryanovem mnenju. Rev. Percy Grant pravi, da v to pravljico ne verjame noben duhovnik več, če ima le količkaj izobrazbe. Bryan še verjame, kakor verjame Wilbur Glenn Voliva, fanatični apostol v Zion City, da je zemlja ploščnata. Tudi on se za svoj "nauk" opira na sveto pismo. Bryanu služi kot dokaz za njegove trditve, da se človek ni razvil iz živalskih bitij, najdba Tutankhamenovga groba. Pred tri tisoč pet sto leti, ko so položili Tutankhamena k "večnemu" počitku v Dolini kraljev, je bil človek ravno tak kakor je danes, pravi Bryan. Najdbe v grobu to potrjujejo. Natančno tak vendar ni bil. Toda če bi vzeli za podlago biblijo, katera pravi, da je človeški rod komaj šest tisoč let star (praznoprav niti toliko, kajti božja previdnost je potem uničila vse človeštvo in živalstvo z vesoljnim potopom in prihranila le po en par od vsake vrste živali, in enega moškega in eno žensko), potem ima Bryan prav. Ampak človeštvo je staro do 300,000 let in znanost se ne moti.

* * *

Človek, ustvarjen po božji podobi pred šest tisoč leti, je danes še vedno žival, ne človek po božji podobi, kakor trdi Bryan in naš dr. Hugo Bren. Spremenil se je toliko, da je bil takrat barbariziran divjak, danes pa je civiliziran barbar. Dokaze za to trditve ima Bryan v Porenju, ob litvinsko-poljski meji, v Mali Aziji, na Kitajskem, v Indiji, Grčiji, v ameriških južnih državah, da, tudi v Nebraski, kjer je Bryanov dom. Listi so polni vesti, barbarskih, krvavih vesti. Človek, mesto da bi si skušal napraviti življenje prijetno in udobno s sodelovanjem z drugimi, napravlja svoje življenje mizerno, ker nastopa barbarsko napram svojim sosedom. Ampak človek se vendar razvija, ker zna misliti.

* * *

Francija je posodila Poljski 400,000,000 frankov. Poljska ima veliko armado, militarizem pa stane; raditega to posojilo. Pogoj Fran-

cije je, da mora Poljska potrošiti vseh štiri sto milijonov v Franciji. Vsa naročila municije in drugega vojnega materijala bo morala dati poljska vlada francoskim industrialcem. Če znate računati, pa tudi če ne znate, boste lahko izpredvideli pogubnost takih posojil za prebivalstvo dežel, ki jih najemajo, pa tudi za tiste, ki jih dajejo. Francija je pred leti posojevala na isti način, kakor sedaj Poljski, Rusiji. Carizem je padel in francoska vlada si beli glavo, kako bi prisilila današnjo Rusijo plačati dolgove, ki jih ni nikdar napravila. Škoda radi tistih dolgov pa imajo oboji: Francozi in Rusi.

Mrs. Harding, soproga predsednika Hardinga, ki je bila zadnjo jesen nevarno zbolela, je pred nekaj dnevi dejala neki časnikarski poročevalki, da gre zahvala za njeno ozdravljenje ameriškega ljudstvu, ki se je obrnilo z molitvami k Bogu in ga prosilo, naj jo obvaruje smrti. Tako je dala duhovnikom, ki se ne strinjajo s Percy Grantom, zopet materijal za par nedeljskih pridig. "Vidite, soproga predsednika veruje v Boga in je prepričana, da ji je molitev ameriškega ljudstva priprosila ozdravljenje." V monarhističnih deželah najde mladina take povesi že v obecednikih in se potem nadaljujejo v vseh ljudsko-šolskih knjigah. Izven takih pravljič pa verujejo visoke glave le v zdravniško pomoč. Ako ne zaupajo več domačim zdravnikom, pokličejo najslovitejše zdravnike, pa bili v Rimu, na Dunaju ali kjerkoli. Poseben vlak jim najamejo, sedaj jih prevažajo že z aeroplani, na postajah jih čakajo avtomobili in pri postelji je že vse pripravljeno za obisk. Molitve jim ne pridejo niti na misel. Taka je slika v resnici.

* * *

Molitve ni prinesla nikomur svobode. Najprvo se je moral človek zavedati, kaj je svoboda, nato se je zanjo boril. Procesije niso odpravile kuge. Obupno vijenje rok k nebu ni preplašilo kolere. Pobožni vzdihni niso prepodili španske influence. Zdravniška VEDA pa je izolirala bacile, povzročitelje teh bolezni, in tako so danes kolera, kuga, rumena mrzlica, kože in druge kužne bolezni iztrebljene ali vsaj omejene. Kuga je znana le še v deželah, kjer ne vedo nič o higieni in kjer je vraževerstvo še tako, kakor pred stoletji v naših krajih. Sedaj so zdravniki na delu, da iznajdejo zdravilo proti španski influenzi. Bacile so že izolirali in sedaj jih pro-učujejo. Vse to zahteva več, kakor pošiljati vzdihne k nebu, ali pa procesije. Na srečo imamo veliko ljudi, ki mislijo, veliko mislijo in se veliko uče. To je svet znanstvenikov. Masam so njihova imena le malo znana, ampak znanosti to ravno ne škoduje. Ko bodo čez kakih tri tisoč let izkopali grob kakega sedanjega vladarja, bo takratno človeštvo drugačno od današnjega vsaj v tem, da ne bo več tako barbarsko, in da

ne bo več slavilo Dempseyev in drugih pretepačev ter degenerirane junake v kino-igrah, ampak tiste ljudi, ki so največ pomagali k napredku človeštva.

Isadora Duncan, plesalka po poklicu, in njen soprog Sergij Esenin, sta se v Parizu ločila in sedaj naštevata hibe drug drugemu. Isadora, ki je prišla pred meseci v Ameriko, svojo "domovino", ni bila ravno prijazno sprejeta, češ, da je dospela z namenom širiti boljševisko propagando. Slaba vlada, ki bi imela strah pred plesalko. Časopisje je madami Duncan posvečalo veliko prostora, ker si je znala držati prostor na prvi strani, toda njene plesne predstave so bile večinoma slabo obiskane. Zato je odpotovala v Pariz, od kjer je mislila iti s Sergijem v Rusijo. Končno je Sergij odpotoval sam, Isadora pa se jezi v Parizu. Oba spadata bohemskega svetu. Naši ekstremistični prijatelji, ki so ju poveljevali, bi morali vedeti, da imajo napake, včasih še prav velike napake, tudi tisti ljudje, ki se prištevajo k ekstremičnim radikalcem in simpatizirajo s sovjetsko Rusijo.

Razni senatorji in poljedelski tajnik ovirajo akcijo čikaških mesarskih kraljev za konsolidiranje njihovih podjetij. To je malomeščansko oviranje kapitalističnega razvoja, dasi so vsi taki poskusi končno ponesrečijo. Klavniška industrija bo našla izhod v še tesnejšo trustjansko zvezo, pa če je agrikulturnemu "bloku" v senatu to vseč ali ne. In prav je, da se združuje. Čim hitrejšje se razvija kapitalizem, tim prej bo dovršil svojo zgodovinsko nalogo in toliko prej pride socializem. V deželah malih mojstrov in kramarjev tudi takozvane ljudske stranke ne pomenijo veliko; vodijo borbo proti oderuštvo, nikogar pa ni, ki bi gradil industrijo, ki bi znal na moderen način ustvarjati bogastva. Vse ljudstvo dela, in vse ljudstvo je revno, razun veleposestnikov, prekupčevalcev in oderuhov, ki posojajo denar. To je starinski sistem kapitalizma, oziroma ostanek fevdalizma. Moderni kapitalizem je vsekakor boljši, pa tudi hitrejši prevodnik v boljši ekonomski sistem.

Benito Mussolini hoče močno Italijo, zato bo vlada zvišala število moštva na 300.000 mož, stalne armade. Tudi stroške bo zvišala, in to je pri militarizmu najslabše. Ljudstvo ne trpi samo v vojnem času, ampak neprestano, vojna ali mir. Italija se seveda oborožuje za obrambo, istotako druge dežele. Enaka igra se je vršila pred l. 1914. Potem so se dežele pričele braniti, in danes imamo tukaj vse posledice te "obrambene" vojne. Sedaj se pripravljamo na drugo. Mogoče je, da se preje izpametujemo, toda sodeč po današnjih znamenjih, to ni verjetno. Vojni oblaki postajajo temnejši, še malo vetra, par bliskov in strel, pa izbruhne nevihta. Bryan bo pojasnil,

zakaj se ljudje, bratje po Adamu, bili beli, črni, rmeni ali kakršnekoli polti, sovražijo in bijejo med seboj. Morda pa ima Darwin vendarle prav. Morda šele postajamo ljudje.

E. V. Debs imenovan delegatom na mednarodni socialistični kongres v Hamburgu.

Na zadnji seji eksekutive socialistične stranke, ki se je vršila zadnji teden v New Yorku, je bil E. V. Debs imenovan delegatom socialistične stranke na mednarodni socialistični kongres, ki se bo vršil v Hamburgu, Nemčija, dne 21. maja to leto. Kongres bo imel zedinjevalno nalogo. Sklicala ga je druga Internacionala in Dunajska delovna zajednica socialističnih strank. Udeležili se ga bodo tudi zastopniki tistih socialističnih strank, ki niso danes pridruženi še nobeni socialistični mednarodni organizaciji.

Poleg Debsa se kot zastopniki ameriške socialistične stranke udeležijo kongresa v Hamburgu Seymour Stedman, kongresnik Victor Berger in Morris Hillquit, mednarodni tajnik ameriške socialistične stranke.

Ob enem je eksekutiva določila mesto New York za sedež prihodnje konvencije socialistične stranke, ki prične zborovati 28. aprila to leto. Za to konvencijo je bila v glavnem izdelana tudi agenda, ki jo bo predložil članstvu stranke tajnik Branstetter, ko se povrne v Chicagu.

Debs je že večkrat izrekel željo, da bi se po dolgih letih rad sešel z evropskimi socialisti. Jean Longuet, ki je bil to zimo v Ameriki na govorniški turi, je Debsa povabil, naj pride v Evropo to pomlad. Želeti je, da Debs sprejme mandat delegata, kajti njegova navzočnost in dobra volja za zedinjenje bi mnogo pripomogla, da bi se socialistično delavstvo zopet združilo v enotni mednarodni organizaciji.

Ne trkaj se na prsa, da si socialist. Če si, povedo to dejanja.

ALI VAM JE S TO ŠTEVILKO NAROČNINA POTEKLA?

Tekoča številka "Proletarca" je **807**
 Če je številka poleg vašega naslova manjša kakor je tu označena, je to znamenje, da vam je naročnina potekla. Pazite torej na številko v oklepaju poleg vašega naslova na prvi strani platnic. Obnovite naročnino takoj, ko vam poteče. Ne čakajte opomina! S tem prihranite upravništvu delo in stroške. Če mogoče, pošljite poleg svoje še kako novo naročnino. Širite "PROLETARCA"!

Oglašanje.

Silovita je moč oglašanja, če je to oglašanje pravo. Pred nekaj leti so prinesli čikaški listi vest, da je Campannini, direktor opere, pretepel pevko Galli-Curci, ki je imela nastopiti isti večer v vodilni ulogi. Občinstvo je obsojalo brutalnega direktorja in iz simpatije do pevke napolnilo gledališče Auditorium do zadnjega sedeža. Galli-Curci, do tistega dne nepoznana pevka, ki je nastopala le v manjših opernih vlogah, je pela tako izborno, da je žela aplavze, kakor malokateri pevec, pevka, ali gledališki igralec sploh.

Kako je bilo? Campannini, dober direktor in poznavalec talentov, je poznal tudi moč reklame v Ameriki. In tako je prišla v časopisje vest o njegovi "brutalnosti". Dosegla je, da je dobivala Galli-Curci po par tednih do dva tisoč dolarjev za vsak nastop in postala splošno znana operna pevka.

Zadnjo pomlad so v Chicagu pričeli igrati dramsko delo nekega angleškega dramatika. Gledališče je bilo najeto za vprizarjanje njegove igre za tri mesece, toda že prvi teden je pokazal, da se občinstvo ne zanima zanjo. Gledališče je bilo skoro prazno. Prireditelji so odpovedali pogodbo z lastnikom gledališča in mu naznanili, da bodo dramo ponovili še trikrat. Pisatelj, ki mu je bilo sporočeno o neuspehu, je napisal v nekem londonskem listu članek, v katerem je dejel, da je Chicago mesto duševno plidkih ljudi, ker ne morejo pojmiti vrednost dobre igre. Čikaški listi so prinesli dan poznej odgovore, v katerih so branili čast čikaške publike. Tako je prišla zadeva pred širše občinstvo — in gledališče je bilo še tisti večer napolnjeno. Igro so ponovili še tridesetkrat in sedeži so bili skoro pri vsaki predstavi vsi razprodani.

Vsaka "slovita" ameriška igralka ali igralec ima svojega publicijskega agenta. To so ljudje, trenirani za svoj posel. Njihova naloga je skrbeti, da prihajajo njihovi klijenti v časopisje, kjer se jih na en ali drug način povečuje.

Zelo veliko izdajajo za reklamo razna letoviška mesta. Tudi mestce Pasadena v Kaliforniji skuša postati "slavno". Pred nekaj tedni so publicijski agentje razširili po časopisju vest, da je Pasadena zbirališče premožnih vdov. V krasni okolici pod milim podnebjem jim je lažje pozabiti ljubljene soproge — in si najti nove. Listi so poročali, da je tam zbranih že 7.000 vdov, ki so se organizirale v posebnem klubu. Vsi hoteli so baje prenapolnjeni vdov. Ženska, ki si lahko privoščiti izlet v Pasadeno in življenje v hotelu, ne more biti revna. Ker imajo te "vdove" precej evnka, si privoščijo vsakojake zabave. Ko je prišla vest v liste, je bilo v Pasadeni v resnici zelo malo vdov. Prihajati pa so pričele tja šele po "odkritju" svojega raja. Za njimi pa so jo ubrali pečlarji, toda ne taki, kakršni dopisujejo

v nekatere slovenske liste. In tako je sedaj tam zelo prijetno za vdove in pečlarje.

Med Slovenci je v cvetju le reklama za nakup delnic, kmetij in stavbišč. Če le hočeš obogateti, tedaj čitaj naše liste in kupi delnic.

S čim so zaposljena federalna sodišča.

Pred prohibicijo so imela federalna sodišča večinoma opravka z raznimi tožbami, kjer se je šlo za denar, sploh v zadevah, ki so se tikale večinoma bogataške gospode. V času vojne so jim bili socialisti in člani I. W. W. za tarčo in sodniki so jih pridno obsojali od pet do dvajset let ječe. Še sedaj, ko je demokracija že davno rešena in kajzer srečno drugič oženjen, imamo v ameriških zaporih politične jetnike. Vladi, oziroma justičnemu departmentu se prav nič ne mudi, da bi jih izpustil na svobodo. Bili bi že osvobodeni, da bi se večina ameriškega delavstva zanimala še za kaj drugega kakor za baseball, boksanje in take reči. Debs apelira, naj bi se vsaj delavstvo, ki je razredno zavedno, združilo v socialistični stranki in se borilo za osvoboditev svojih razrednih tovarišev iz zaporov.

Da gremo nazaj na federalna sodišča. John D. Harris, uradnik justičnega departmenta, je pred kongresnim budžetnim odsekom dejal, da se tiče polovico sodnih razprav, ki prihajajo pred zvezina sodišča, prohibicije, to je, pred sodne tribune prihajajo stranke, ki so obtožene kršitve 18. dodatka k ustavi.

Prizadete so pivovarne, "munšajnarji" na debelo, hoteli, restavracije, podkupljeni uradniki prohibicijskega urada in podobni kršilci. Iz tega je razvidno, da v Zedinjenih državah še ni zavladala suša, kakršno je zamišljal Billy Sunday in drugi reformatorji, ampak da je dežela prav nevarno mokra.

Če pravimo "nevarno" je to zato, ker zahteva sedanja "moča" zelo veliko človeških življenj. Samo v Chicagi je zahtevalo pitje strupov, ki se jih prodaja za opojne pijače, v tem letu do 26. februarja 81 (enainosemdeset) človeških življenj. Enainosemdeset življenj v dveh mesecih! In to samo v enem mestu!

Pijančuje se posebno med nekaterimi priseljeniškinimi narodi. Ljudje, ki se niso pred prohibicijo nikdar opojili, so danes udani pijančevanju. V gotovih krajih je skoro vsako privatno stanovanje spremenjeno v "salun".

Socialistični agitatorji, posebno od narodnostnih federacij, pripovedujejo, da je agitacija zelo oteškočena, ker ljudstvo v nekaterih krajih preveč pijančuje. Taki ljudje pa niso za organizacijsko delo, ampak se zadovoljujejo z zabavljanjem in zmerjanjem.

Če bi bili reformisti res za odpravo pijan-

čevanja, ne bi smeli usiliti drastični 18. dodatek, ampak sprejeti zakone, ki bi omejili kuho in prodajanje žganja, ter pustili ljudstvu pivo. Ob enem naj bi vzgajali ljudstvo s tem, da bi mu dopovedovali o škodljivosti za zdravje, ako se vživa čezmerno alkoholne pijače. Današnja prohibicija pa je odprla le nov zlat studenec korupciji.

Religije v sovjetske Rusiji.

S padcem carizma je doživela ruska pravoslavna cerkev zelo občuten udarec, kajti car je bil njen poglavar na zemlji, kakor je papež poglavar katoliške cerkve. Ker je bila pravoslavna cerkev v Rusiji državna vera, so bili duhovniki plačani od države. Višja duhovščina je bila najposlušnejša dekla tiranskemu carizmu in je podpirala reakcijo kolikor je največ mogla. Dogodilo se je, da se je kak nižji duhovnik uprl taki prostituciji religije, toda višja duhovščina se ga je hitro iznebila. Poslan je bil v kake samostanske zapore, ali pa preganjan v Sibirijo.

Kot znano, je priprosto rusko ljudstvo silno vraževerno. Vzrok je v tem, da ni imelo pod carizmom ljudstvo na deželi nikakih šol in je bila ogromna večina prebivalstva nepismena. Ko je bil caristični aparat že zrušen, je iskalo pravoslavje še vedno tal, da se vzdrži v stari obliki tudi pod novim režimom. Sabotaža, ki jo je vodila višja in tudi nižja duhovščina proti sovjetski vladi, je izzvala preganjanje te duhovščine, kar je religijski svet hotel izrabiti v propagandi proti "sovjetski tiraniji". Medtem pa so ruski svobodomišelniki elementi podvzeli vse mogoče korake za iztrebljevanje vraževerstva iz ljudskih duš. V tem oziru so šli večkrat v ekstrem, kar je stvari več škodovalo kakor koristilo. Ob enem podpira sovjetska vlada tudi gibanje mlajše duhovščine za reformiranje pravoslavne cerkve.

V tej razkasanosti so pričele tekmovati tudi razne druge krščanske vere, da se utrdijo v Rusiji na račun pravoslavne. Prva je stopila na pozorišče katoliška cerkev. Papeževi zastopniki so bili poslani v Rusijo, in ko se je vršila genovska konferenca, je poslal papež nekega kardinala, da se pogovori s Čičerinom, če se ne bi dalo kakih posebnih prednosti katoliški cerkvi v Rusiji. Kar Vatikan želi, je združenje pravoslavne cerkve s katoliško, toda sedaj ni še nobenih izgledov, da bi to dosegel. Svoje misijonarje so poslale v Rusijo razne protestantske cerkve, večinoma iz Amerike. Med temi ima največ upanja, da se razširi, metodistična episkopalna cerkev.

Na konferenci metodistične cerkve, ki se je vršila v Clevelandu, je Rev. dr. John T. Brabner Smith poročal, da je ruska vlada tej veri zelo naklonjena in želi, da bi nadomestila pravoslavno cerkev. Socialni program method. cerkve vsebuje med drugim zahteve za varstvo delavca pred prisilnim delom, minimalno plačo, zavarovanje za starost in onemoglost, znižanje delovnih ur na najnižjo mogočo mero itd. Pravoslavna cerkev je starinska, nazadnjaška religija in nima nikakega takozvanega socialnega programa, kakor ga ni imela katoliška cerkev v Evropi do zadnjih let; ena kot druga je bila v službi monarhov in kapitalistov ter aristokracije in sta učile ljudstvo le v pokornosti do gospodske in gospodarjev. To se zadnje čase spreminja, kajti če hočejo religije obstati, se morajo prilagoditi novim razmeram.

Cerkev je v sovjetski Rusiji ločena od države. Verska svoboda je zajamčena. Vse religije imajo v Rusiji prosto pot, ako delajo v mejah zakonov. Verjetno je, da sovjetska vlada indirektno še podpira misijonarsko delo drugih religij v Rusiji, kajti čim več ver, tim hitreje ljudstvo spoznava nezmisljenost raznih dogem in s tem izginja tudi vraževerstvo. V deželah, kjer je samo ena religija, je verska nestrpnost mnogo večja, kakor v deželah mnogih religij, kakor so na primer Zedinjene države.

Prvi "molek".

Molek, ki služi kristjanom pri molitvi rožnega venca, je bil v rabi v Indiji davno prej, predno so ga adoptirali katoličani. Sv. Avgustin je menda prvi omenil rabo moleka pri molitvi med katoličani. To je bilo leta 366 po Kr. Ampak v splošno rabo je prišel v katoliški cerkve šele pozneje. Leta 1090 je Peter de Hermit nabral na nit 55 jagod, toda rožni venec, kakršen je znan danes, je iznajdba Dominika de Guzmana l. 1212.

Med katoličani je sedaj rožni venec splošna molitev. Kdo se ne spominja, kako je pri skoro vsaki slovenski družini eden molil zvečer naprej in monotono prebiral jagode, drugi člani pa so mu odgovarjali in dremali, eni ob klopeh, drugi na zapečku, in ko so vsi utrujeni od težkega dnevnega dela odmolili, so se podali k počitku. Na svet večer je bila navada moliti kar tri rožne vence zaporedoma, kar je bilo za otroke posebno neprijetno. Predolga molitev jim je odvezela čas letati po vasi in ogledovati jaslice pri sosedih.

Dasi se te navade opuščajo, je molitev rožnega venca pri pobožnih družinah še danes vsakdanja navada. Dobile so se družine, ki so vsak večer molile rožni venec, litanije, in potem še celo serijo očenašev za cesarja, duhovsko in deželsko gosposko, za duše ki jih ni ne tukaj ne tam, za brata, očeta ali strica, ki dela v Ameriki in tako naprej.

Mislite si družino desetih oseb, vsa utrujena od naporenega, dolgega dela na polju, ki komaj čaka, da se poleže in odpočije za delo jutrnji dan, pa mora pred počitkom še pol ure ali dalj klečati in moliti. Molitev jim ne gre od srca, ampak ker je taka tradicija, molijo in dremljejo. Kadar kdo le preveč zaspi, ga kdo opozori ali dregne, pa si pomane oči in prične ponavljati "za nas Boga prosí" ali "češčena Marija. . .".

Kakor poste, tako cerkev odpravlja tudi številne molitve, ki so jih izumeli cerkveni očetje pred stoletji. Moderni duh, ki prehaja med kmečko ljudstvo v Sloveniji, na Poljskem, v Italiji, Španiji in drugih katoliških deželah, polagoma izpodriva verske ceremonije in tradicije.

Reči kot so moleki, mašne knjižice, svetinjice, križci, podobice, škapulirji, sohe in tako naprej, so prinesle marsikateremu kramarju čedno premoženje. Še danes se troši za te stvari v raznih deželah milijone dolarjev na leto. Stoinstotisoče pa potrošijo romarji na božjih potih, milijoni se izdajajo za maše in druge verske obrede.

Vsaka verska družina je imela vse stene okrašene s podobami svetnikov in svetnic v najbolj kričečih barvah. Tudi sveto razpelo je imela vsaka pobožna hiša. V tem se zadnja leta ni veliko spremenilo. Vendar pa se kričeče slike umikajo bolj umetniškim delom.

ROPARSKA TROJICA.

Stanarina, obresti in dobiček.

Spisal August Claessens.—Poslovenil Ivan Molek.

(Nadaljevanje).

Kdo je kriv? Bankirji? Ne, prijatelj! Socialisti ne dolžimo bankirja; še celo občudujemo ga, ker tako dobro zna! Krivi so zopet Janezi, Henriki in Pepeti, ki s svojimi glasovi drže bankirski sistem pri življenju.

Ne, mi ne priporočamo napadov na banke in razdelitev drobiža! Ne mi! Pač pa občudujemo Ruse, ki so drugače rešili to stvar. Rusi so pozvali požarno brambo, postavili visoke lestve, sneli stare napise s pročelja bank in obesili nove, nato so rekli nameščencem v bankah, da naj kar nadaljujejo z delom. Pojasnili so jim, da je banka pod novo upravo, in sicer pod upravo ruske ljudske vlade. Tistim pa, ki niso nič delali in samo sedeli za pisalno mizo za "tretjim oknom", so rekli, da se naj hitro zglasijo v uradu oddelka za pometanje ulic.

Na ta način je iz ruskih bankirjev postalo saj nekaj koristnih delavcev in dobrih državljanov. Seveda, kaj takega se more zgoditi le v barbarski Rusiji. Ne rečemo, da se naj ravno to zgodi v naši "svobodni" domovini. Kljub temu moraš priznati, Henrik, da je ruski zgled jako interesanten.

Eno je gotovo: nekega bližnjega dne bodo banke v Združenih državah podržavljene, lastnina vsega ljudstva, in tedaj bodo služile ljudstvu, ne pa več privatnim bankirjem.

Pošta in podeželski kreditni sistem kažeta pot. Državne banke in radipno se množče kooperativne banke ter kreditne unije so lep dokaz, da banke lahko postoje brez bankirjev in njihovega profita. In kadar se izvrši razporoka med bankami in privatnimi bankirji, takrat boš razumel, Henry, naše besede o psu in bolhab. Bankir je vražja bolha na tistem delu telesa siromašnega psa, katerega ne more doseči, da bi jo izgrizel.

V.

DELNICE IN DELNICARJI.

Zdaj pa pride na vrsto delničar, tretji in zadnji rog na rogovili svete Roparske trojice.

Ta parazit se razlikuje od veleposestnika in bankirja v tem, da nastopa zakrinkan pod različnimi visokodonečimi imeni. Bolj trebušata sorta ima ime "kapitani industrij", "industrijski magnatje" ali "ravnatelji korporacij"; manjša vrsta je pa znana kot borzija in in špekulantje. Mnogi zemljiški posestniki in bankirji so kajpada tudi delničarji. V slučaju panike, poloma in finančne krize jadra cela banda pod simpatičnim simbolom "delničarskih vdov in sirot".

Prostovoljni brambovci kapitalističnega sistema imajo navadno malo dobrih besed za zemljiškega veleposestnika in bankirja, toda nasprotno imajo delničarji kar cele armade zagovornikov. Nekako pred dvajsetimi leti, ko so ljudje v Ameriki pričeli šepetati o socializmu, je prvič zašumelo. Stebri in stebriči mogočne Roparske trojice se prej niso zmenili za socializem. Rekli so, da je to sanjava, nepraktična in povsem iz tajne pritepena živalica, ki pogine za prvim ameriškim plotom. Ali zlomek ni hotel poginiti, pač pa je imel vedno več "mladih" v cesarstvu Roparske trojice. Milost! Nekaj je treba storiti, pa hitro! Takrat še niso mislili na ječe in deportažo. Nekaj časa so si pomagali z odpovedjo dela in izgonom iz mesta, ampak s

tem so naredili iz trmastih socialistov dobre agitatorje.

Civična federacija je prigalopirala na pomoč. Klicala je Goljata, ki je imel ubiti novega malega Davida. Odziv je prišel z bregov stare Anglije. Neki William H. Mallock, profesor in romanopisec, se je odzval z ljubo, da s svojo učeno in prepričevalno besedo umori socialističnega pankrta. Pokazal je spričevala, da je že storil nekaj takega na Angleškem. Angleški delavci so sicer bili slabo spričevalo za učenega profesorja, kajti po njegovem "krstu" so bili še bolj rdeči kot poprej, toda naši kapitalisti so si mislili, da je to mogoče samo v Evropi in povabili so Mallocka čez morje.

Mož je iztresel celo vrsto drago plačanih predavanj. Najeti so bili reporterji, ki so pridno zabeležili vsako besedo in objavili v vseh "nepripranskih in vplivnih" časopisih. Predavanja so se kar cedila modrosti in uničevalne logike. Odmevi Mallockovih argumentov so še danes v zraku in kadar potrebuje urednik kakega velikega dnevnika "udar" proti rdečkarjem, seže najrajši po ogoljeni Mallockovi knjigi, iz katere vdihava inspiracije, katere potem vrže v svet v obliki dolgega in frazpolnega članka proti socializmu.

Mallock je rekel, da je blagoslovljeni kapitalistični razred popolnoma opravičen do svojega plena, kajti kapitalisti so nadarjeni po Bogu in naturi in so se sami dvignili — menda za stremena svojih škornjev! — nad druge manj nadarjene ljudi. Delavci sami ne producirajo ničesar — je dejal slavni zagovornik — brez vodstva in nadzorstva razumnikov. Za ustvarjanje bogastva ni potrebno delo, pač pa — čujte in strmite! — dobri možgani in vodilna zmožnost. Socialisti so poslušali učenega profesorja in so se — haha! — strinjali z njim. Faktično so to znali sami še predno so slišali njegove modre besede. Toda profesor je obseдел v kaši, ko je hotel dokazati, da so zemljiški veleposestniki, bankirji in zlasti delničarji tisti, ki imajo najbolje možgane in sposobnosti direkcije. Socialisti smo uljudno odgovorili: "Profesor, tvoji podatki so dobri, ampak tvoje prebavljanje je za nič." Čuj, zakaj smo to rekli.

Vzemimo za primeru šest tolstih kapitanov industrij in posadimo jih na mehke stole. Recimo jim, naj bodo tako prijazni in nam demonstrirajo s svojim visokim intelektom, kako proizvajajo bogastvo, ki se steka v njih denarne vreče. Rekli boste: To je nemogoče! Kapitani morajo imeti sredstva in material. Prav imaš, Janez. Naložimo kapitane in njih stole na vlak in odpeljimo koš in hruške na večji kos sveta recimo kje v Pennsylvaniji. Najboljše je, če jim poklonimo štirjaško miljo zemlje z deviško žilo premoga v njej. (Kapitani ugrabijo premog takointako, torej jim ga enostavno dajmo!) Šestorica je zdaj na mestu. Opazujmo jo, kako bo njena bistroumnost in vodilna zmožnost metala premog iz zemlje! Kaj, ali ne bo nič? Uganil si, Janez. Ako misliš, da bodo ti gospodje zasukali rokave in prišli za krampe, je najboljše, da se preseliš v tropične kraje za bodočo zimo: premoga ne bo! Praviš, da smo pozabili dati kapitanom potrebnega kapitala. Izredna sposobnost in velika modrost kapitalistov ne pomaga nič brez kapitala. Zopet imaš prav, Janez. Šesterim kapitanom industrij bomo takoj dali potrebni kapital. Zdaj imajo vse: zemljo s premogom, kapital

za potrebne stroje in drugo opremo, dragocene možgane in sposobnost vodstva so pa sami prinesli seboj. Torej zdaj morajo začeti!

Kaj pa je? Zakaj ne kopljejo? Čemu čakajo? — Kakor izgleda, so kapitani v stiskah. Vrag, ali že nimajo vsega? Nečesa jim manjka. Čuj, kako kriče! Kaj hočejo?

Aha, zdaj jih slišimo!

"Delavcev, delavcev, DELAVCEV potrebujemo!"

Ta klic ti je znan, kajne, Janez. Poglejmo, kaj hočejo kapitalisti. Vzemimo dnevni časopis in čitajmo njih oglase pod naslovom "Delavce potrebujemo". Na prvem mestu iščejo rudniškega inženirja. Velika sposobnost! Iščejo merilce in mehaniške inženirje. Še več sposobnosti! Kakor vidiš, morajo kapitani imeti zmogljive moči. Dalje potrebujejo rudarje, izurjene rudarje, ki vedo, kako in kam drži žila, tesarje za gradnjo jamičev in podpornega stebrovja, delavce za polaganje tračnic in električnih žic in naposled delavce za nakladanje premoga v vozičke. Ko se vsa ta četa izurjenih in navadnih delavcev odzove in prime dela, tedaj vidiš, kako leti prst in kamen in tovor za tovorom prihaja črni demant iz jame na površje.

Šestorica kapitanov industrij, katero smo pripeljali seboj, nam je zdaj v napotje. Gospodje stoje na strani in samo gledajo ter pušijo smotke. Ampak mi smo preveč zaposleni, da se bi zmenili za postopače. Kapitani sami to priznavajo — in to je vzrok, da rudar malokdaj vidi lastnika v rudniku. Da, malo je rudarjev, ki osebno poznajo svoje gospodarje!

Ko je bilo vse osobje na delu leto dni in so računi zaključeni, pokaže inventar, da je bilo nakopanega in prodanega dovolj premoga, da se lahko dobro plačajo vse prave vodilne moči, izurjeni rudarji in navadni delavci. In ko vsi prejmejo svoje plače in mezde, ko so poravnani vsi drugi stroški, ostane še lepa vsota za nekoga. Za koga? Ali ne veš? Za delničarje! To so dividende. Kaj pa delničarji delajo? Hm, kaj — delnice imajo! To je njih delo!

Malokdo ve, kako težko delo je — imeti delnice. Siromak delničar je zmirom v skrbeh, kaj in kako: dan za dnevom mora čitati borzna poročila in računati, koliko ima, kadar grede cene delnic gor ali dol; brigati se mora, kdaj pridejo dividende in kdaj je treba odrezati kupone in jih zmenjati v gotov denar. To je vsekakor najtežje, najmučnejše in najnevarnejše delo v rudarski industriji!

Mislim, da ni treba več pojasnjevati, kako koristen član človeške družbe je delničar. Ko sem omenil bolhe v pasjem kožuhu, sem razžalil male žuželkice, primerjajoč jih z zemljiškimi posestniki in bankirji; še večje razžaljenje za bolhe pa je, če jih primerjam z delničarji. Seveda, ves svet ve, da bi se zgodila strašna nesreča, ako bi delničarji naenkrat izginili z našega planeta. Suha zemlja se bi pogreznila, reke se bi posušile, rudniki bi okameneli, železniški tiri se bi zvrli v klopčič in tovarne ter stroji se bi zgrudili na tla vsled živčne otrplosti! O groza! — Živel delničarji!

Nismo pa še vsega povedali o najboljši pameti in vodilnih zmognosti, s katerimi so kapitalisti obdarjeni.

Leta 1912. se je narodilo najčudovitejše dete. V mislih imamo neprecenljivega Astorjevega otroka. Ta vzorni deček je oblagodarjen s tako obilico talenta in največjih sposobnosti, da je v hipu, ko je prišel na svet, že naredil tri milijone dolarjev! To premoženje mu je zapustil njegov oče in poleg tega še letnih dvajsetisoč dolarjev, da se more revno dete preživeti. Ljubča otrokova mati se je kmalu po smrti svojega moža

pritožila na sodišču, da je vsota dvajset tisočakov na leto veliko premajhna za vzgojo deteta v teh časih draginje! Kako površen je bil Astor! Kako nepremišljeni so nekateri očetje!

Razume se, da trije milijoni capakov, katere je Astorjev sin prinesel seboj na svet, niso bili gotovina. No, sir! Bili so investirani v delnicah, bondih in zemljiščih, v železnicah, rudnikih, tovarnah itd. Pomisli prijatelj, kake skrbi in težave ima nadvse talentiran mali Astor z upravljanjem vsega tega premoženja!

Neki računski izvedenec je dognal — in objavil številke v listu "New York Times" — da vsota tri milijone dolarjev naraste na \$8,357,889.00 do dneva, ko mladi Astor doseže enoindvajseto leto in postane polnoleten. Obresti in dividende mu prinašajo okroglo letnih 140,000 dolarjev.

Predstavite si, če si morete, silno nadarjenost in zmogljivost dojenčka, ki "zasluži" 140,000 dolarjev na leto! Ko je bil Astorjev otrok dve leti star, je že "naredil" več kot četrtilijona dolarjev. Ali ni to nadvse presenetljiv uspeh dveletnega dečka? Poglej nazaj na svoja detinska leta, Janez, in pomisli, kako si zapravi dragoceni čas!

In še nismo pri kraju.

Pred nekaj leti je v norišnici umrla vdova nekega delničarja Standard Oil kompanije. Ko so pregledali njeno zapuščino, so našli, da je blaga in visoko nadarjena žena "služila" stotisočake dolarjev na leto, čeprav je bila v blaznici! To dokazuje, da možgani talentiranih kapitalistov ne izgube svoje magične sile, četudi njih gospodar stanuje v norišnici — mar ne!

Najlejša pa še pride.

Včasih je človek mislil, da je povedal absolutno resnico, če je dejal, da mrtvi ne grizejo. To se pravi: kadar človek umre, umro z njim vred tudi njegove sposobnosti ali nesposobnosti. Mrtev človek je mrtel od glave do pete. Verjeli smo, da to velja tudi za kapitalista, toda — ali smemo še verjeti? Fakta govore, da ne! Preglej premoženje kapitalista, ki je mrtev deset let, in videl boš, da se je njegovo bogastvo podvojilo. Kapitalisti "služijo" stotisočake tudi po svoji smrti! Čemu vraga se kapitalist boji umreti?

Zopet je treba povedati, da v naših očeh niso vsi kapitalisti bedaki, brez vsakih zmognosti. Ne! Socialisti prav radi priznamo sposobnost, kjerkoli je. V kapitalističnem razredu se nahajajo tupatam nadarjeni voditelji, organizatorji in veliki ženiji, katerim se imajo mnoge industrije zahvaliti za njih uspeh. Resnica pri tem pa je, da dotični ženiji upravljajo svoje energije v korist posameznikov in v škodo delovnega ljudstva.

V prvih časih kapitalizma je vsak kapitalist razumel svoj posel in sam vodil svoje podjetje. Marsikdo se je povzdignil z dna na vrh z lastno podjetnostjo. Tupatam še danes naletimo na tak ostanek iz starih časov, ampak to so izjeme, ki ne štejejo. Danes je doba velikih delničarskih korporacij, gigantičnih družb, ki so sestavljene iz tisočev delničarjev. Delnice se kupujejo in prodajajo na borzah po vsem svetu. Kapitalizem je postal mednaroden. Delničar lahko živi v Londonu ali Parizu in poseduje delnice rudnika v Montani, katerega ne vidi nikdar. Kako more kapitalist v Parizu vporabljati svoje zmognosti za vodstvo zlatega rudnika v Coloradu, čeprav jih ima, ko pa še ne v pravzaprav, kje je njegova lastnina? Razentega vsak večkratni milijonar poseduje delnice in bonde stotih različnih industrij. Človek se še ni rodil, ki bi mogel pojmiti in razumeti vse podrobnosti tolikih podjetij.

(Dalje prihodnjič.)

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

Sodrugom v Barbertonu na znanje.

BARBERTON, O. — Sodrugom in simpatičarjem socialističnega gibanja v Barbertonu naznanjam, da se vrši prihodnja seja kluba št. 232, J. S. Z., v nedeljo 4. marca ob 3. popoldne v Durmišovi dvorani na Bolivar Rd. Privedite s seboj svoje prijatelje in znance, da se vpišejo v našo organizacijo. S tem, da jačamo našo organizacijo, pomnožujemo armado razredno zavednega delavstva, kar pomeni večjo silo za boj proti izkoriščevalnemu razredu in približanje naše zmage. Preobrat bo izvedlo le organizirano, socialistično vzgojeno delavstvo, zato moramo skrbeti, da bo takega delavstva več in več. Naša naloga je torej delati za politično in gospodarsko organizacijo zavednega proletariata. (Kar se tiče zadnje, smo v Barbertonu še na slabem, ampak tudi to bo prešlo, kadar pride čas za to.)

Kakor je dolžnost sodrugov in sodruginj delati za jačanje svojih organizacij, istotako je njihova dolžnost delati za širjenje socialističnega tiska. Nabirajte nove naročnike našemu glasilu "Proletarcu"! Kjerkoli pride v dotiko z našimi delavci, jim priporočajte ta list v naročitev. To je edina pot, da pride tiskana socialistična beseda med delavske mase. Še sedaj se dobe ljudje, ki se nekako boje socialistov, oziroma socializma, to pa zato, ker ga ne poznajo takega kot je, ampak le takega, kakoršnega nam slikajo naši sovražniki — nazadnjaki vseh baž.

Nadalje naznanjam vsem tukajšnjim naročnikom "Proletarca", katerim je, oziroma jim bo naročnina v kratkem potekla, da jih v kratkem obiščem kot zastopnik lista. Upam, da boste vsi brez prigovarjanja ponovili naročnino.

ANTON PEČNIK, tajnik.

Priprave za zbor J. S. Z.

CHICAGO, ILL. — Izmed članstva kluba št. 1, J. S. Z., se je izvolil odbor, ki ima nalogo izvršiti vse potrebne priprave za zbor Jugoslovanske Socialistične Zveze, kot najeti dvorano, preskrbeti stanovanja delegatom, urediti sporazumno s tajništvom in eksekutivo J. S. Z. otvoritveni program itd. V tem odboru se Frances A. Tauchar, John Olip, Mary Kovach, Frank Podlipiec in Chas. Pogorelec.

Zbor se bo vršil v Kafkovi dvorani na 3824 W. 26th St. Ta dvorana je precej prostorna in ima tudi pripraven oder. Zborovanje se prične v nedeljo 27. maja ob 9. dopoldne. Popolen otvoritveni program objavimo, kakor hitro bo izdelan. Zbor bo trajal do tri dni.

Delegatje in delegatinje naj se obrnejo za stanovanje na naslov C. Pogoreleca, 3639 W. 26th St. Želeti je, da pridejo v Chicago že v soboto 26. maja.

Naš odbor se bo s sodelovanjem vsega članstva klubov J. S. Z. v Chicagi potrudil, da bo zbor čim pomembnejši. Od zunanjih klubov pa pričakujemo, da bodo vsi, brez izjeme, poslali delegate na zbor J. S. Z. — C. P.

Članstvu socialističnega kluba v Johnston City.

JOHNSTON CITY, ILL. — Ko smo preboleli največjo krizo, in se pričenjajo naše aktivnosti večati, je treba, da tudi naši posamezni klubi J. S. Z. store kolikor največ morejo za napredovanje socialistične misli med jugoslovanskim delavstvom v Zed. državah.

Zivljenje klubov je zapopadeno v njihovih sejah. Čim bolj so obiskane, več in boljše se razpravlja, tim aktivnejši so člani v raznih akcijah. Sodrugi, kar velja za druge, velja za nas. Naš klub je aktiven, dela za socializem kolikor največ more, toda gledati moramo, da ga napravimo še bolj aktivnim. Pridite na bodočo sejo kluba št. 231, ki se vrši v torek dne 6. marca ob 7. zvečer pri A. Kovačiču. Udeležite se te seje polnoštevilno. Na dnevnem redu bo razpravljanje, kje se bodo vršile naše seje v bodoče, nadalje bomo diskuzirali o točkah dnevnega reda konvencije J. S. Z., ki prične zborovati dne 27. maja v Chicagi, in za katero smo mi že izvolili delegata.

Ob enem apeliram na člane, naj agitirajo za pridobivanje novih članov našemu klubu in s tem socialistični organizaciji, dasi bi kot delavci morali pripadati k nji. Na nas je ležeče, da jih pridobimo v naš krog. Armada socialističnega delavstva se mora večati! Naša stvar mora iti naprej! Pričnimo na vsi črti z delom za našo stranko!

JOHN SHUM, tajnik.

E. V. Debs pričel z agitacijskim delom za socialistično stranko.

CHICAGO, ILL. — V četrtek večer dne 23. februarja se je vršila v Douglas auditorium na Ogden Ave. in Kedzie konferenca za priprave mestnih volitev, ki so se vršile delno 27. februarja, županske pa se bodo 7. aprila.

Na ta sestanek so bili povabljeni le dobrostoječi člani stranke, ki so se morali pri vhodu izkazati s svojo članske knjižico.

Dasi je bila konferenca zakazana za 7:30, je pričelo njeno zborovanje šele ob pol devetih. To je bilo storjeno namenom, da so se imeli posamezniki na ta način priliko seznaniti s sodrugom Debsom, ga pozdraviti in mu seči v roko. To se seveda ni vršilo kakor v kasarni, ampak kakor je nanese slučaj, ker se je s. Debs kretal po dvorani in razgovarjal s sodrugi.

Ko se je mislilo, da so se vsi seznanili z njim, je odprl sod. Barnes, tajnik okr. organizacije, zborovanje in pojasnil važnost predstojećih aldermanskih in županskih volitev.

Nato je prevzel mesto predsednik odbora Cook County delegacije socialistične stranke sodr. John Collins in naznanil govornike. Prvi govornik je bil sodr. Wm. Cunnea, kandidat za župana, drugi sodr. Robt. Howe, kandidat za mestnega blagajnika. Za njima je nastopil sodr. Debs, ki je v enournem govoru naglašal važnost organizacije in pozival navzoče na delo za reorganiziranje socialistične stranke ne le v Chicagi in v državi Illinois, temveč po vseh državah. Čas za to, je dejal sod. Debs, je danes ugodnejši kot je bil kedaj poprej, in nobenega dvoma ni, da bodo socialistični kandidati v tej kampanji potegnili velikansko število

glasov. On čuti, da je treba začeti s preporodom stranke v Chicagi. V ta namen je pripravljen posvetiti vse svoje moči.

Iz njegovih izvajanj je bilo posneti, da je v njem še vedno tisti stari ogenj in vstrajnost, ki gre za tem, da se odpravi sedanji krivični družabni sistem in nadomesti s socialističnim. Ta ogenj, je dejal Debs, ga pomlajuje in omogoča, da je življenje sploh kaj vredno. Socialistični boj je njegovo življenje, zato ne čuti, da doprinaša s tem v zvezi kake žrtve.

Kdor je sledil Debsovemu izvajanju z mislijo, temu ni bilo težko razbrati, da zahteva Debs to tudi od vsakega delavca, ki se zaveda modernega suženjstva, kajti razrednega boja se ne more pomiriti ali odpraviti drugače kakor z bojem, z delom in vstrajnostjo za stvar, ki smo jo spoznali za pravo.

Sodr. Debs bo imel v teku mestnih volitev v Chicagi vsak teden po tri shode. Razume se, da se bo vdeleževal vmes tudi raznih kampanjskih konferenc.

Jugoslovani in Čehi dobimo sodr. Debsa v svojo sredo bržčas zadnjo nedeljo v marcu, vendar bo odločil končni datum za njegov shod v tem slučaju centralni odbor.

Delo za aldermanske in županske volitve v 22. in 23. okraju pade na slovenske in češke sodruga. Koraki so podvzeti, da bo to delo opravljeno najbolje.—č.

Naznanilo sodrugom v Jenny Lindu.

JENNY LIND, ARK. — Apeliram na članstvo socialističnega kluba št. 83, J. S. Z., da se polnoštevilno udeleži seje v nedeljo 18. marca ob 10. dopoldne, kajti na dnevnem redu imamo zelo važne stvari, med drugim razpravo o točkah dnevnega reda za zbor J. S. Z., kakor tudi volitve delegata za ta zbor.

Sodrug, zavzemite se za delo v socialistični organizaciji, kajti le če bomo sodelovali drug z drugim, nam bo mogoče obdržati in pojačati naš klub.

Pridružimo se vsem tistim, ki v teh burnih časih delujejo pod zastavo mednarodnega socializma za boljšo človeško družbo.

NAPREJ ZA SOCIALIZEM!

Tajnik.

Kampanjski shod socialistične stranke.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 25. februarja se je vršil v Ashland Auditoriumu velik javen shod socialistične stranke (okrajna organizacija), s katerim se je otvorila splošna volilna kampanja za socialistične kandidate v mestne urade. Županske volitve se vrše v torek 3. aprila, aldermanske volitve pa so se vršile zadnji torek. Socialisti smo imeli svoje kandidate v 17 aldermanskih okrajih. Koliko so dobili glasov, bo objavljeno v prihodnji izdaji Proletarca. Vsekakor pa smo z rezultati lahko zadovoljni, vpoštevajoč, da so se aldermanske volitve vršile na podlagi "nestrankarskega" sistema, in ne kakor do letos, po strankah. V posameznih wardah so socialisti razvili živahno kampanjo za svoje kandidate, in tako je tudi naš soc. klub št. 1 poskrbel, da je seznanil na tisoče volilcev v 22. okraju, kdo je socialistični kandidat za aldermana.

Shodu zadnjo nedeljo je predsedoval Irwin St. John Tucker, urednik tednika "Chicago Socialist". Na sporedu je bilo takoj v pričetku par pevskih točk, pred pričetkom shoda pa je govoril tajnik illinoiške organizacije soc. stranke sodrug Snow, ki je priporočal navzočim nakup raznih socialističnih brošur in knjig in jih vabil v socialistične organizacije.

Prvi govornik je bil William A. Cunea, socialistični kandidat za župana. Kdor ga je že čul govoriti, ta ve, kako imenitno zna Cunea razgaljati trike kapitalističnih političarjev. Dokazal je, kako so vsi drugi županski kandidati v službi privatnih interesov in na kake premetene načine zavajajo nerazodno publiko. Žal, da je prostor v tem listu za taka poročila omejen in ne morem podrobneje opisati Cuneov govor. Drugi govornik je bil Robert H. Howe, socialistični kandidat za mestnega blagajnika. Tretji je nastopil Eugene V. Debs, ki je v poldrugo uro trajajočem govoru bil čel današnji sistem, politiko ameriške vlade, preganjanje političnih jetnikov in čikaško korupcijo, kakor zna samo Debs. Govoril je za industrialni unionizem, priporočal sodrugom, naj delajo v unijah v tem smislu, apeliral na zavedno delavstvo, naj se oklene socialistične stranke, jo utrdi in reorganizira ter napravi z nje najmogočnejšo predstavnico delovnega ameriškega ljudstva. Dejal je, da bo v teku par let socialistična stranka v Ameriki postala sila, ki bo lahko prevajala svoje zahteve. Da pa postane to čimprej, je ležal na delavstvu. Izjavil je, da bo socialistična stranka stala na strani vseh potlačenihi, ki jih preganjajo vladodržci zaraditega, ker so se drznili govoriti resnico. Borila se bo za politične jetnike kakor doslej in napela bo vse sile, da pridejo člani I. W. W., ki so v raznih zaporih vsled "pregreškov" zoper antisindikalistični zakon, na prosto. Istotako bo stala stranka na strani tistih komunistov, ki so bili aretirani zadnje poletje v Michiganu radi udeležbe konvencije komunistične stranke.

Debs je priporočal čikaškemu delavstvu, naj se organizira v socialistični stranki, kajti če bo stranka močna v Chicagi, bo tudi v drugih krajih Zedinjenih držav delo za pojačanje naših vrst lažje. Vsak udeleženec shoda je dobil pristopno karto in Debs je priporočal nečlanom, naj te pristopnice izpolnijo ter jih oddajo pri vratih, ko bodo šli iz dvorane. Potem bo do strankini krogi pozvali vse kandidate za pristop v stranko na seje v posameznih okrajih. Istotako je apeliral na navzoče, naj se naroče na "Chicago Socialist" in na druga strankina glasila. Občinstvo je Debsova izvajanja burno odobraval. Shod je bil uspešen v vseh ozirih, kajti treba pomisliti, da ni imela socialistična stranka še nikdar toliko sovražnikov kakor sedaj. Napadajo jo tudi razne takozvane delavske struje in ne samo kapitalistične stranke. Kljub temu, kakor je dejal Debs, delo petindvajsetih let za socialistično stranko ne morejo uničiti nobeni napadi. Socialistična stranka je kljub zmanjšanemu številu članstva edini politični izraz ameriškega delavstva. Socialistična stranka gre naprej tudi takrat, kadar pa da v članstvu. Izkušnje zadnjih par let so to pokazale.

Na shodu je bilo do 3.000 udeležencev. Tako poteka tudi dnevnik "Herald and Examiner", ki nima varka pretiravati. Da ni bilo tako slabo vreme, in da bi se shod vršil popoldne, bi bila udeležba vsekakor večja.

Debs bo nastopil do 3. aprila v Chicagi še na treh shodih. En shod, na katerem bosta govorila Cunea in Debs, se bo vršil enkrat v sredi marca na zapadni strani, katerega bodo aranžirali češki in slovenski sodrug. Opozarjam jugoslovanske delavce, da ne zamude prilike čuti Debsa in našega županskega kandidata. Ako ne bo še kakih sprememb, se bo ta shod vršil sredo dne 14. marca v dvorani Sokol Chicago na Bezie Ave., v bližini 22. ceste. Zapomnite si datum. Shod se prične ob 8. zvečer. — Poročevalec.

Socialistična propaganda.

Prispevek k diskuziji za zbor J. S. Z.

I.

Poleg 4., 5., 6. in 11. točke dnevnega reda za naš zbor menda ni nobena druga važnejša kot je 8.: "Socialistična propaganda v unijah in drugih organizacijah". Zato smatram za potrebno izložiti tukaj nekaj dejstev, z mojega vidika, na podlagi katerih bi bila razprava o tem velevažnem vprašanju ložja.

Načnimo najprej vprašanje, kaj naj pomeni za naše razmere vsebina 8. točke dnevnega reda?

Kdor pozna življenje jugoslovanskih delavcev v Ameriki in njih institucije (smatram, da so organizacije vseh vrst tukaj sestavljene z ogromne večine delavcev) ta ve, da more priti vprašanje socialistične propagande v unijah in drugih organizacijah le v dveh slučajih v poštev — to je vprašanje propagande v unijah in vprašanje propagande v podpornih organizacijah. Toda če pogledamo ta dva vprašanja od bližje, vidimo, da pride za naše razmere v poštev le eno vprašanje — to je propaganda v podpornih organizacijah, kajti propaganda v unijah spada že v kategorijo splošne propagande, pri kateri more priti agitacija le luliko v poštev, v kolikor obvlada posameznik angleški jezik. Drugače je pri podpornih organizacijah, kjer je lahko vsak član JSZ. ali naš simpatičar aktiven.

V unijah imajo naši unijsko organizirani sodruzi ali somišljeniki moralno oporo in sodelovanje od sodrugov drugih narodnosti, ki so starejši naseljenci in obvladajo bolje angleški jezik kot pa naši. Koder ni teh "vrtačev", tam tudi naši unijsko organizirani sodruzi radi pomanjkljivosti znanja angleščine, ne morejo voditi uspešne socialistične propagande. Zlasti je to resnica, kjer so na krmilu unij pristaši takozvani "čisto bizniškega trade unionizma", ki ne puste v unijo nobenih socialističnih idej ali vplivov. Morda se tu pa tam dobi kak naš član, ki je v stanju radi obvladanja jezika voditi delno propagando, toda to je mogoče le na primer pri U. M. W. po vzhodu in srednjem zapadu, katera organizacija pa že kot celota naginja socialističnim načelom. Za ostale slučaje moramo smatrati naše člane v tej propagandi torej za izjeme.

Naš zbor — pravzaprav naše gibanje — se pa ne more baviti v prvi vrsti z izjemami. Tu je treba računati le na številnejše ali masne rezultate. Zlasti mora veljati to pravilo tako dolgo, dokler priznava socialistična stranka take organične vezi, kakor jih ima sedaj, to je da priznava narodnostne federacije kot avtonomne sekcije svojega organizma.

Iz tega sledi logično, da ima veljati vsa naša propaganda pod takimi razmerami v delokrogu podpornih organizacij.

S tem ne mislim povedati nič novega; saj se ta propaganda vrši že leta. Kar mislim reči je le, da se taka propaganda izvaja v bodoče bolj sistematično in intenzivnejše, kot se je dosedaj.

Kako bi mogli izvajati to intenzivnejše?

Poglejmo najprvo, kako je danes pri ogromni večini unij in pri ogromni večini podpornih organizacij.

Kakor pri raznih "biznis unijah", ki so brez vsakega temeljitega družabnega ideala, kjer se le nagrajuje "prijatelje" in kaznuje "sovražnike", tako so tudi

pri raznih podpornih društvih delavci, ki jim je socialistična misel z devetimi pečati zapečatenena knjiga, pa se radi tega ne morejo poglobiti v kake temeljite družabne reči, ki bi jih moral vsak delavec znati in razumevati. Kakor člani "bizniških unij", ki plačajo svoje mesečne prispevke, da imajo dolar na uro in delajo osem namesto 10 ur dnevno, tako mislijo tudi razni člani podpornih organizacij, da so rešili zase že vse življensko vprašanje, ko so se zavarovali proti nezgodi ali za posmrtnino. Da bi taki "biznis unionisti" ali "biznis jednotarji" mislili malo dlje, to je, zakaj se morajo organizirati in vzdržavati sami sebe kakor se, vzlic temu da producirajo vsega dovolj in bi mogli priti to, kar dajejo sami sebi, od skupne produkcije, jim ne pride ni malo na misel. Zakaj je to tako?

Zato, ker se na sejah*) "biznis unij" in čestokrat tudi na sejah "biznis jednotarjev" razpravlja samo o rutinskem delu dotičnih unij ali podpornih društev, pozablja se ali pa direktno odklanja vsaka razprava, ki bi razčistila temeljne pojme in vzroke, zakaj se mora delavstvo v današnji družbi organizirati na podpornem in unijskem polju. Taka razprava sama na sebi, tudi če bi trajala na vsaki seji samo eno uro, bi pokazala koncem konca mnogim, da je tukaj razredni boj, in da organiziranje delavcev v unije kakor podporna društva koncem konca ne pomeni samo takojšnjo podporo radi poedinca, to je da ta podpora ne more biti sama sebi cilj, ampak da se delavstvo organizira na enem kakor na drugem mestu radi tega, da more uspešneje voditi razredni boj in doseči končno odpravo kapitalističnega sistema.

Dolžnost socialistov pri podpornih društvih bi bila torej pri vsaki priliki prožiti možnost razprav, iz katerih naj bi se izluščilo vprašanje, zakaj se mora delavstvo organizirati za samopomoč v tej ali oni zadevi, in kako bi bilo v smislu socialističnega programa lahko drugače.

To je potrebno prvič da se da podpornim društvom kakor unijam socialistično idealni temelj in tako pripravi eno ali drugo organizacijo za rezervoar, od koder se imajo pridobivati novi člani in nove sile za socialistično gibanje, drugič pa tudi radi tega, da se more socialistična centrala, v tem slučaju naša J. S. Z. z večjim zaupanjem obračati do podpornih organizacij in unij, kadar potrebuje za svoje zadeve moralne ali materialne pomoči.

V tem oziru imamo do danes nekaj izkušenj z "Izobraževalno akcijo JSZ.", o kateri spregovorim prihodnjič.

Drskar.

*) "Samo biznis unije" ali "samo biznis podporne organizacije" smatram vse tiste vrste organizacije delavstva, katerih člani očitvidno kažejo, da so organizirani le iz praktičnih nagibov, ne da služi ta praktičnost kakemu družabnemu cilju ali boju. Z drugimi besedami organizacije, ki so same sebi cilj.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje socialističnega kluba št. 27. se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9:30 dopoldne in četrto nedeljo ob 2:30 popoldne v klubovih prostorih v Slov. nar. domu. Dolžnost vsakega sodruga je, da redno prihaja k sejam. — Tiste, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem, pa še niso pri soc. stranki, vabimo, naj pristopijo v naš klub in tako pomagajo pri delu za osvoboditev proletariata. Prva naloga delavca je, da postane razredno zaveden. Pri tem pa vpoštevajmo geslo: "V organizaciji je moč." —

ČASOPISJE NAŠE NAJBOLJŠE OROZJE.

Socialistična misel se širi potom agitatorjev, shodov, predavanj, volilnih kampanj itd. Toda najizdatnejše sredstvo za širjenje socialistične propagande je socialistično časopisje in druga naša literatura. Kakorkoli so drugi načini agitacije dobri in potrebni, se mora vendar vsak agitator pri svojem delu za socialistično stvar posluževati pripomočkov, kot so socialistični listi, letaki in brošure. Naš tisk je torej važen, tako važen, da bi moral vsak zaveden delavec čutiti za svojo največjo dolžnost mu stati ob strani.

"Proletarec" je oral ledino socialistične probuje med jugoslovanskim delavstvom v Zedinjenih državah. Vseh 18 let, kar izhaja, je bil vedno trn v peti vsem odkritim in prikritim nasprotnikom socializma. Padali so po njemu takrat, ko je prvič zagledal beli dan, in od tedaj lopajo neprestano po njemu. Mnogi izmed listov, ki so mu prerokovali smrt, so danes že v pozabljenosti. "Proletarec" je še tukaj in bo ostal, zvest svoji nalogi širiti socialistično probujo.

Razne krize, posledica svetovne vojne, so ga zadele, kakor več ali manj vse druge delavske publikacije. Tisk se je podražil od leta 1918 za več ko 100%, kar je dalo upravi nove skrbi, kako pokriti primanjkljaj. Naročnina je bila nekaj malega povišana, toda niti četrtnino toliko, kolikor so bili zvišani stroški. O vsem tem je razpravljaj tudi zadnji občni zbor, ki se je vršil dne 5. februarja to leto. Razni odborniki so navajali, kako po ceni je Proletarec, primerjajoč njegovo naročnino z naročnino drugih radikalnih revij. In ker je treba gledati, da se Proletarca ohrani in da se ne nalaga preveč bremena samo na nekatere člane JSZ., ki z gmotnimi prispevki podpirajo ta list leto za letom vse od časa kar izhaja, je bilo zaključeno, da se naročnina zviša in sicer:

Za celo leto od \$2.50 na \$3.00;
za pol leta od \$1.50 na \$1.75.

Povišana naročnina stopi v veljavo dne 10. marca. Do tega datuma velja še stara cena. Ako vam je naročnina potekla, ali ako jo želite podaljšati za nadaljno leto, pošljite do 10. marca \$2.50 kot celoletno naročnino.

Po 10. marcu vpoštevajte nove cene za naročnino.

Sodrug E. V. Debs, ki je prevzel del organizatorja za socialistično stranko, pravi, da je za nas najvažnejše širiti socialistična glasila. Delavsko ljudstvo je željno čuti socialistično besedo. Toda ono ne pozna naših glasil, ni poučeno o naših aktivnostih, ne zaveda se pomena organizacije. Zato je treba, da ga seznanimo o vsem tem, in sicer na ta način, da povečamo avdijenco socialističnemu časopisju. Na delo, sodrugi in sodruginje!

VSI BODIMO AGITATORJI ZA ŠIRJENJE "PROLETARCA".

Upravni odbor "Proletarca" je sklenil organizirati velik kontest za pridobivanje novih naročnikov "Proletarcu", ki se prične dne 25. marca in traja do 25. junija. Načrt kontesta, kot razna navodila, seznanj nagrad itd., bo objavljen, kakor hitro bo upravnštvo gotovo s pripravljalnim delom.

Apeliramo na vas, da greste vsi v akcijo in pridobite Proletarcu kolikor največ mogoče naročnikov. Mi pa vas zagotavljamo, da bomo po možnosti, najmanj enkrat na mesec, znatno povečali list in ga izboljšali po izbranosti gradiva kakor tudi v vseh drugih ozirih.

Naša majska izdaja.

Kakor vsako leto, bomo tudi letos izdali majsko izdajo "Proletarca". Zadnjih par let smo imeli z majsko izdajo vsled dražnje v tiskarskih obratih z vsako izdajo nad tisoč dolarjev stroškov in le požrtvovalnosti sodrugov v upravi in po vsi deželni gre zasluga, da smo mogli kljub velikim gmotnim stroškom napraviti moralen in gmoten uspeh.

Kar je bilo mogoče doslej, bomo v študiju napraviti tudi to leto — ako napravijo vsi sodrugi svojo dolžnosti in agitirajo, da bo šla naša majska izdaja tudi to pot med jugoslovansko delavstvo v tisoče izvodih.

Poskrbite, da se naroči na večje število izvodov majske izdaje Proletarca vsaki naselbina, potrudite se, da dobi vsak slovenski delavec v roke majski list, kajti edino to je vaš in naš namen: da seznanimo maso našega delavstva s socializmom.

—UPRAVA.

Finančno poročilo o dohodkih in izdatkih J. D. T. D. v letu 1922.

Dohodki:

Oglasi v Proletarcu	\$ 1,803.56
Naročnina	4,606.81
Prispevki v podporo listu, vključivši prispevek J. R. Z.	3,871.58
Skupina 400-terih	713.05
Knjige	1,391.79
Koledar 1922, naročnina	2,137.87
Koledar 1922, oglasi	235.75
Koledar 1923, naročnina	1,326.56
Koledar 1923, oglasi	555.50
Majska izdaja Proletarca 1922	487.46
Majska izdaja Proletarca 1922, oglasi	487.00
Kres, naročnina	17.00
izobraževalna akcija J. S. Z.	62.76
Ruski pomožni fond J. S. Z.	25.10
J. S. Z. — konvenčne in članske znamke, kampanjski fond	24.10
Posojilo Proletarcu	600.00
Za vstopnice	26.50
W. S. Stamp	4.61
Klub št. 1. za tiskovine	10.10
Slov. čitalnica, Ely, za vezbo knjig	44.85
Naročnina Prosveti (Fr. Basjak)	4.60
Obresti od deleža Peoples' House, New York J. S. Z., najemnina za urad "Proletarcu"	20.00
Bazno	16.10
Skupaj	\$18,473.45

Stroški:

Tiskarni	\$11,372.83
Plače in honorarji zunanjim sodelavnikom ter notarske zaprisege	2,903.75
Poštna znamka in poštnina drugega razreda	491.77
Literatura	1,004.37
Najemnina urada	480.00
Pisarniške potrebščine	130.15
Telefon	43.05
Za naročnino Kresu, Prosveti in drugim listom	26.60
izobraževalna akcija J. S. Z.	62.26
plačano J. S. Z. za konvenčne znamke, ruski pomožni fond itd.	54.00
Za vstopnice klubu št. 1	19.00
Za razsvetljavo	24.39
Provizija zastopnikom od naročnine	669.52
Popusti pri knjigah in provizija	77.74
Provizija od oglasov, koledar 1922	4.44
Provizija od oglasov v majske izdaji 1922	58.70
Oglašanje koledarjev in knjig	86.80
Vezba knjig iz "Proletarčeve" zaloge	32.50
Za prevoz knjig in koledarjev	8.00
Povrnjene vsote	14.35
Klišeji	153.88
izmenjava čekov	1.91
Davek	10.00
Zavarovalnina	20.50
Provizija od oglasov v Proletarcu (zastopnikom)	7.52
Vrnjena posojila	100.00
Agitacijski stroški	63.97
Provizija od naročnine koledarja 1923	47.76
Provizija od oglasov v koledarju 1923	82.45
Bazno	2.80
Skupaj	\$18,055.01

Splošen pregled.

Skupni dohodki leta 1922	\$18,473.45
Prenos od leta 1921	\$515.98
Nevrnjeni čeki iz leta 1921, vrnjeni v letu 1922	4.50
Čisti prenos od leta 1921	511.48
Skupaj	\$18,984.93
Stroški v letu 1922	18,055.01
Blagajna 31. decembra 1922	\$ 929.92

Razdelitev gotovine:

Kaspar State Bank	\$390.43
Millard State Bank	\$541.49
Nevrnjen ček	2.00
Čista bilanca na Millard Banki	539.49
Skupaj	\$929.92
Nevrnjen ček	2.00
Poštna znamka na roki	11.59
Vloga na "second class mail"	9.37
Skupaj	\$952.88

Imetek.

Blagajna 31. decembra 1922. (čista vsota)	\$ 950.88
Dolg na koledarju letnik 1923 (naročnina in oglasi)	1,716.10
Knjige	1,800.00
Dolg na oglasih v Proletarcu	425.37
Dolg na naročnini od zastopnikov	83.50
Dolg za knjige od zastopnikov in posameznikov	68.33
Dolg društev in posameznikov na tiskovinah	4.50
Klišeji	100.00
1 delnica Peoples' House, N. Y.	20.00
Dolg na koledarju 1922	47.93
Tiskovine	75.00
Naročniki dolgujejo	200.00
Inventar (pohištvo, pisalni stroji)	175.00
Skupaj	\$ 5,666.61

Obveznosti.

Tiskarni	\$ 1,150.43
Slov. sekciji J. S. Z. za 250 delnic	2,500.00
Slovenski sekciji J. S. Z. (za posojila)	862.95
Naročnikom za naročnino (pošiljanje lista)	750.00
Splošni del. izob. zvezi 'Svoboda' v Ljubljani	4.80
Skupaj	\$ 4,593.18
Prebitek	1,073.43
Skupaj	\$ 5,666.61

Pojasnila.

V celokupni vsoti, plačana tiskarni, so vključeni razun lista še računi za tiskanje in vezbo koledarja in tiskovin ter za vezbo knjig iz Ely, Minn.

V obveznostih je rubrika, ki izkazuje \$2,500.00 dolga slovenski sekciji za 250 delnic. Slovenska sekcija namreč lastuje vse delnice J. D. T. D. in radi tega JD.T.D. dolguje slovenski sekciji omenjeno vsoto za delnice. To je formalni dolg. Dolg tiskarni, ki ga izkazuje predležeči račun, je bil plačan v tem letu.

(Nadaljevanje na 16 strani.)

CENIK KNJIG

ki jih ima v zalogi Proletarec.

LEPOSLOVNE KNJIGE, ROMANI, POVESTI IN ÖRTICE.		OBSOJENCI, (Vl. Levstik), broširana		IGRE	
BEDAKOVA IZPOVED, (Aug. Strindberg), vezana	1.00	OGENJ, (H. Barbuse), 337 strani, broširana \$1.10, vezana	1.50	ANFISA, (Leonid Andrejev), broširana	30
BOY, (Lois Coloma), roman, 269 strani, trda vezba75	PASTI IN ZANKE, (L. S. Orel), broširana35	CARLJEVA ŽENITEV-TELJE ŽENINI, (F. S. Tauehar), dve šalo-igri, enodejanke, broširana	25
BREZ ZARJE. (Milan Pugelj), 176 strani; trdo vezana90	PESMI ŽIVLJENJA (Fran Albrecht), trda vezba50	GOSPA Z MORJA, (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana	60
CRNI PANTER. (M. Pugelj), povest, trda vezba	1.00	vezana	1.00	NAVADEN ČLOVEK, (Bran. Gj. Nusič), sala v treh dejanjih, broširana	31
DON CORREA. (G. Keller), roman25	PLAT ZVONA, (Leonid Andrejev), vezana75	ROMANTICNE DUŠE, (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana	35
DR. IVAN TAVČAR, zbrani spisi, VI. zv. 418 strani, broširana	1.20	PLEBANUS JOANNES, (I. Pregelj), broširana75	UMETNIKOVA TRILOGIJA, (Alois Kraigher), tri enodejanke, broširana, 75c; vezana	100
DVONOŽEC IN DRUGE ZGODBE. (Karl Ewald), s slikami, trda vezba	1.10	PODOBE IZ SANJ, (Ivan Cankar), 165 strani, trdo vezana	1.10	ZNANSTVENE RAZPRAVE, POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIALNI SPISI, UČNE IN DRUGE KNJIGE IN BROŠURE.	
FAROVSKA KUJARICA. (J. S. Baar), povest, broširana75	POD SVOBODNIM SOLNCEM, (F. S. Finžgar), dva zvezka, vezana	2.50	ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? Debatna	20
FILIZOFKA ZGODBA, (Alojz Jirasek), trda vezba50	POVESTI MAKSIMA GORKEGA, broširana, 210 strani75	ANGLESKO-SLOVENSKE BESEDNJAK. (Dr. J. F. Kern)	20
GADJE GNEZDO, (Vlad. Levstik), 219 strani, trdo vezana	1.00	POVESTICE, (Rabindranath Tagore), broširana40	DEMOKRATIZEM IN ŽENSTVO, (Alojzija Stebi)	30
GOLEM. (G. Meyrink), roman, trda vezba	1.00	PRAVLJICE, (Oskar Wilde), 162 strani, trdo vezana	1.00	DRŽAVA PREHODNJOSTI	30
GRESNIK LENARD, (Ivan Cankar), vezana85	SPOVED. (L. N. Tolstoj), broširana40	GOSPODARSKA GEOGRAFIJA, (Dr. V. Sarabon), vezana	1.20
GUSARJI, (Claude Farrere), broširana75	SRCE. (Henrik Mann), novele, trda vezba60	KATOLIŠKA CERKEV IN SOCIALIZEM	30
HEPTAMERON. (Margareta Valoiska), povest, broširana55	STAROINDIJSKE PRIPOVESTI, s slikami, (Jos. Suchy), broširana35	KDO UNIGUJE PROIZVAJANJE V MALEM	30
IGRALEC, (F. M. Dostojevski), broširana, 264 str.60	SIMON GREGORČIČ, (Dom. Stribrny), broširana60	KOMUNISTIČNI MANIFEST, (Karl Marks in Friderik Engels)	20
IZ MODERNEGA SVETA, (F. S. Finžgar), vezana	1.30	STO LET SLOVENSKE LIRIKE, (C. Golar), broširana85	KRATKA SRBSKA GRAMATIKA, (Dr. Josip Mencej)	20
JIMMIE HIGGINS, (Upton Sinclair, prevel L. M.) vezana v platno	\$1.00	SLEZKE PESMI, (Peter Bezruč), trda vezba50	MISELNI RAZVOJ EVROPSKEGA ČLOVEŠTVA, (Fr. Drtina), broš.	1.20
JOSIP JURČIČA ZBRANI SPISI, trije zvezki, trda vezba	2.60	TABAS BULJBA, (N. Gogolj), trdo vezana, 206 strani70	O KONSUMNIH DRUŠTVIH	30
JUG (P. Chochołoušek), zgodovinski roman, 616 strani, broširana \$1.10, vezana v platno	1.60	TIK ZA FRONTO, (D. Feigel), broširana65	O KULTURNEM POMENU SLOVENSKE REFORMACIJE, (Dr. I. Prijatelj), broširana	30
JURKICA AGIČEVA. (Ks. Sándor-Gjalski), povest, 360 strani, broširana 90c, vezana v platno	1.30	TOLOVAJ MATAJ, (F. Milčinski), vezana90	POGLLED V NOVI SVET	30
KAKO SEM SE JAZ LIKAL, (Jakoba Alesovca spisi), trije zvezki, vezani v platno	2.60	UDOVICA. (I. E. Tomic), povest 330 strani, broširana 90c, vezana v platno	1.30	POLITIČNO ŽIVLJENJE SLOVENCEV, od 4. jan. 1797, do 6. jan. 1919 leta, (Dr. Dragotin Lončar), broširana	50
KAZAKI, (L. Tolstoj), broširana, 308 strani75	VISNJEVA REPATICA, (Vlad. Levstik), 506 strani, vezana v platno	1.50	POT K SOCIALIZMU, (Dr. Oto Bauer)	30
KMEČKE POVESTI, (F. Golar) vezana75	VITEZ IZ RDEČE HIŠE. (Aleksander Dumas star.), zgodovinski roman, 504 strani, broširana \$1.00, vezana v platno	1.50	PROLETARIJAT	30
KOBZAR, (Taras Sevcenko), trdo vezana, 288 str.85	V ZARJE VIDOVE, (Oton Zupančič), pesnitve, broširana40	PSIHIČNE MOTNJE NA ALKOHOLSKI PODLAGI. (Ivan Robida), broširana	30
KONFESIJE LITERATA, (J. S. Machar), zbirka spisov, trdo vezana75	ZADNJA KMEČKA VOJSKA, (August Senoa), broširana, 378 strani75	REFORMACIJA IN SOC. BOJI SLOV. KMETOV, (Abditus) broširana	40
KRALJEVI VITEZ, (Michel Zevaco), vezana	1.70	ZAJEDALCI (Ivan Moiek), povest, 304 strani, vezana v platno	1.75	SLOVENSKO-ANGLESKA SLOVNICA, izdala in založila Književna matica SNPJ., 364 strani, vezana v platno	2.00
MIMO ŽIVLJENJA, (Ivan Cankar), 230 strani, trdo vezana	1.20	ZAPISKI TINE GRAMONTOVE, (Vl. Levstik), broširana75	SMERNICE NOVEGA ŽIVLJENJA, (Dr. K. Ozvald), broširana	30
MLADA POTA, (Oton Zupančič), pesmi, trda vezba75	ZMOTNE V KONEC GOSPODIČNE PAVLE, (I. Zorec), broširana35		
MOJE ŽIVLJENJE, (Ivan Cankar), broširana, 168 strani, 60c; vezana v platno85	ŽENINI NAŠE KOPRNELE, (Rado Murnik), broširana30		
OBISKI, (Izidor Cankar), vezana	1.30				

SOCIALIZEM IN VERA, spisal Zvonimir Bernot, 128 strani, mehko vezana 50c, trdo vezana 65

SOCIJAL. KNJIZNICA (dva snopiča) 10

SPOL-LJUBEZEN-MATERINSTVO, (Prof. dr. Z. Zahor), trda vezba 40

SRBSKA POČETNICA, (J. T.) 50

SPRETNJA KUCHARICA, broširana, \$1.00, vezana 1.25

SVETOVNA VOJNA IN ODGOVORNOST SOCIALIZMA, (Ethin Kristan) 50

USTAVA, ruske socialistične fed. sovjetske republike 10

VARNJA KUCHARICA, (Marija Bemeč), vezana 1.00

VOLJA IN DEJANJE, (psihološka analiza) 25

ZADEUŽNA PRODAJALNA ALI KONSUM 10

ZAKON BIOGENEZIJE, (J. Howard Moore, prevel I. M.) 1.50

ZA STARO PRAVDO, (Fran Erjavec) 50

ZBIRKA BUDARSKIH IN FURINSKIH IZRAZOV, (J. Bezljaj) 30

ZGODOVINA SRBOV, HRVATOV IN SLOVENCEV, (Ant. Melik) I. del 85
II. del 75

RAZNO.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLENDAR, letnik 1922, mehko vezan 50c, vezan v platno 75

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLENDAR, vezan v platno, letnik 1919, 50c; letnik 1920 50

CANKARJEVA SLIKA na dopisnicah, 2 za 5c
(Imamo jih dvojne vrste.)

DEMOKRACIJA, (Cankarjeva številka) 10

KRES, št. 11, 15 15

KRES, št. 9, 10 25

NAJNOVEJŠE INFORMACIJE O DOBAVI DRŽAVLJANSTVA ZEDINJENIH DRŽAV 40

O ZDRAVSTVENIH NALOGAH SOC. ZAVAROVANJA, (Dr. Demet. Bleiweis-Trsteniški) 10

"PROLETAREC", vezan, letnik 1919, \$6.00; vezan, letnik 1920 6.00

PROLETAREC, letnik 1921, vezan v platno 6.00

RDECI PILOT, mesečnik prvirnatne mladine za duhovno revolucijo, izhaja v Ljubljani, prva in druga številka 05

TRJEJE LABODJE, ilustrirana revija 25

ANGLESKE KNJIGE.

ANARCHISM AND SOCIALISM, (Geo. Plechanoff), vezana 60

ANCIENT LOWLY, (C. Osborne Ward) dve knjige, 1313 strani, vezana 5.00

ANCIENT SOCIETY, (Lewis H. Morgan), vezana 1.50

"DEBS, HIS AUTHORIZED LIFE AND LETTERS", (David Karsner), vezano v platno 1.20

END OF THE WORLD, (Dr. M. Wilhelm Meyer), vezana 60

EVOLUTION OF MAN, (Wilhelm Bölsche), vezana 60

EVOLUTION OF PROPERTY, (Paul Lafargue), vezana 60

FOOD AND MY NEIGHBOR, (Robert Blatchford), vezana 1.25

IMPERIAL WASHINGTON, (R. F. Pettigrew), knjiga, ki opisuje prehodno dobo iz demokracije v denarni imperializem v Zd. državah, 441 strani, trda vezba 1.25

JIMMIE HIGGINS, (Upton Sinclair), vezana 1.20

JUNGLE, (Upton Sinclair) povest iz chicaskih klavnice 1.20

KARL MARX, biographical memoirs, (Wilhelm Liebknecht), vezana 60

KING COAL, (Upton Sinclair), povest iz sadnjega štrajka

(1913) coloradskih premogarjev, trda vezba 1.20

LAW OF BIOGENESIS, (J. Howard Moore), vezana 60

LIFE AND DEATH, (Dr. E. Teichmann), vezana 60

OUTLINE OF HISTORY, (H. G. Wells), vezana, 1171 strani 5.00

PHYSICIAN IN THE HOUSE, (J. H. Greer, D. D.) Domači zdravniki, vezana 2.00

REPUBLIC OF PLATO, vezana 2.00

RIGHT TO BE LAZY, (Paul Lafargue), vezana 60

ROBERTS RULES OF ORDER, vezana 1.50

SAVAGE SURVIVALS, (J. Howard Moore), vezana 1.25

SOCIAL REVOLUTION, (Karl Kautsky), vezana 60

STRUGGLE BETWEEN SCIENCE AND SUPERSTITION, (A. M. Lewis), vezana 60

THE BRASS CHECK, (Upton Sinclair). Študija ameriškega žurnalizma, vezana v platno 1.20

THEY CALL ME CARPENTER, (Upton Sinclair), trda vezba 1.75

THE DREAM OF DEBS, (Jack London) 10

THE PROFITS OF RELIGION. Razprava o izrabljanju ver za privatne interese 1.20

THROUGH THE RUSSIAN REVOLUTION, (Albert Rhys Williams), s slikami, 311 strani, vezana v platno 2.00

100%, (Upton Sinclair). Povest patrijota 1.20

VITAL PROBLEMS IN SOCIAL EVOLUTION, (A. M. Lewis), vezana 60

THOUGHTS OF A FOOL, (Evelyn Gladys), vezana 1.25

Naročilom priložite poštni ali ekspresni money order, ček ali gotovino. Za manjša naročila lahko pošljete poštnne znamke.

Vse knjige pošiljamo poštnine prosto. Klubom in čitalnicam, pri vseh večjih naročilih liberalen popust.

Vsa naročila naslovite na:

PROLETAREC
3639 W. 26th St. Chicago, Ill.

Naročajte najboljši in najbolj razširjen socialistični dnevnik v Ameriki
"THE NEW YORK CALL"
112 Fourth Avenue,
NEW YORK, N. Y.

Naročnino za dnevne in nedeljske izdaje \$12 za celo leto; \$7 za pol leta; 4 za tri mesece; \$1.50 za en mesec; samo nedeljske izdaje \$3 na leto. Samo dnevne izdaje \$9 na leto; pol leta \$5; en mesec \$1.25.

"OGENJ"
(Dnevnik desetnije)
spisal H. BARBUSSE

Najznamenitejša povest iz vojaškega življenja tekom zadnje vojne.
Cena: Vezana \$1.50; mehko vezana \$1.10. Naroča se pri "Proletarcu".

Telefon Canal 4340.

VINKO ARBANAS
1320 W. 18th St., Chicago, Ill.
Med Throop in Blue Island Ave.

Edina slovenska-hrvatska trgovina cvetic

Izbera svežih cvetic za ples, svatbe, pogrebe, itd.

Edini slovenski pogrebnik
MARTIN BARETINČIČ
321 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

(Nadaljevanje s 13. strani.)

Ako hočejo klubi kakih informacij v pogledu Proletarčevega poslovanja, naj instruirajo svoje delegate, kadar pridejo v Chicago na zbor J. S. Z., da dobe potrebna pojasnila in jih sporoče članstvu, ko se vrnejo domov.

Račune je pregledal, kakor že poročano v zapisniku običnega zbora, nadzorni odbor, in ob enem je bilo to finančno poročilo poslano na tozadevni izpolnilni poli davčnemu uradu in na druge pristojne oblasti, kakor vsako leto.

IZVLEČEK ZAPISNIKA SEJE UPRAVNEGA ODBORA "PROLETARCA"

dne 14. februarja 1923.

Sejo otvori J. Oven v uradu Proletarca. Predloženi dnevni red se sprejme. Navzoči so: Alesh, Tauchar, Udovich, Godina in Oven. Od upravnštva Pogorelec, od uredništva Zajec. Tajnik poroča, da so bili na zadnjem običnem zboru izvoljeni v upravni odbor sledeči sodruzi: Alesh, Tauchar, Godina, Udovich in Oven. Preide se na konstituiranje upravnega odbora, ki je za leto 1923 kakor sledi:

Joško Oven, predsednik;

Frank Alesh, tajnik;

Filip Godina, blagajnik;

Frank S. Tauchar in Frank Udovich, nadzornika.

Prečita se zapisnik seje upravnega odbora z dne 28. decembra 1922, ki se sprejme kot čitan.

Upravnik prečita pogoje tiskarne, tičejo se nekaterih sprememb pri listu in povečanja za 4, 8, in 16 strani več. K temu govori tudi Zajec in podaja nekatere podatke glede črk, povečanja, tiskanja itd. K stvari govore vsi navzoči. Alesh pravi, naj se poveča list enkrat na mesec za 16 strani, toda šele po tem, ko se pridobi dovolj novih naročnikov. Do tistega časa pa naj se list poveča v toliko, kolikor bo nam mogoče. Godina predlaga, naj se organizira kontest za pridobivanje novih naročnikov čim prej in v ta namen podaja razne nasvete, med njimi enega, naj se v času kontesta poveča list za 16 strani. O predlogu za kontest, katerega je v načelu sprejel že občni zbor, se razvije obširna razprava in končno se sklene, naj upravništvo izdela na podlagi nasvetov in mnenj popoln načrt, ga predloži bodoči seji in potem razglasi v javnosti. S kontestom se prične dne 25. marca in bo trajal do 25. junija.

Glede naročnine se sklene, da stopi povišana naročnina v veljavo dne 10. marca. Do tega dne so veljavne še stare cene.

Sklene se izdati koledar za leto 1924.

Zaključeno, da se tudi letos izda majsko izdajo Proletarca.

Pod točko razno se prečitajo pisma glede nabave knjig in razne druge komunikacije. Glede knjig se

sklene, naj jih upravništvo nabavlja v toliko, kolikor bo videlo, da so zanje zahteve na našem trgu. Pismo Socialne Matice v Ljubljani se odloži za bodočo sejo. Urednik poroča, da ima pripravljen material za eno brošuro in zbirko ruskih povesti, ki naj bi izšle v posebni knjigi. Sklenjeno, naj upravništvo dobi v tiskarni cene za tiskanje brošure in knjige. Nadalje poroča, da se je upravništvo obrnilo na neko knjigotržnico za pravico prevesti knjigo o ruski revoluciji na slovenski jezik. Knjigotržnica pa zahteva za to avtorsko zasluzilo plačilo, ki ga mi radi naših gmotnih težav ne moremo dati. Konec seje.

(Izveček zapisnika uredil C. P.)

Kulturni vestnik.

"ČAS", februarjska izdaja, ima sledečo vsebino: Pomoč (Frank Kerže). — Amalija, povest (Frank Kerže). — O prehladu. — Zdravništvo med divjaki (Dr. C.) — Razvoj svetovnih jezikov. — Iz zgradb civilizacije — kam? — Kako preureja znanost svet? — Povest o rjavi kozi (A. J. Terbovec). Priloga: Gospodinski del. —

Naslov revije "Čas": 1142 Dallas Rd. N. E., Cleveland, O.

DEBS IN CUNEA

bosta govorila v nedeljo 4. marca ob 2. popoldne na javnem shodu, ki se vrši v Meldezovi dvorani na 23rd Place in Oakley Ave. na zapadni strani (vzhodno od Western Ave.)

Predsedoval bo sodr. G. Valenti, tajnik italijanske soc. federacije. Na programu bodo tudi razne koncertne točke.

Jugoslovanski delavci, ki živite v tem okolišu, pojdite na ta shod!

VAZNO ZA ROJAKE V HERMINIE.

Socialistični klub št. 69, JSZ, zboruje VSAKO TRETJO NEDELJO V MESECU ob 2 popoldne v dvorani društva Frostomisleci, št. 87, SNPJ.

Rojaki, pristopite k naši organizaciji, da s tem ojačate naše vrste.

Anton Zornik, Box 202, Herminie, Pa.

JOHN GORŠE

5714 So. Kedzie Ave., Chicago, Ill.

Tel.: Republic 3196.

MODERNA KROJAŠKA DELAVNICA.

Izdelujem obleke po najnovejšem kroju.

Cene zmerne. Da vam bo pri meni izdelana obleka pristojala, jamčim.

ZADNJA PREDSTAVA V TEJ SEZONI

DRAMSKI ODSEK SOC. KLUBA ŠT. 1, J. S. Z., CHICAGO, ILL.

Cankarjevo drama priredi **KRALJ NA BETAJNOVI**

V nedeljo 1. aprila 1923

v dvorani Č. S. P. S., 1126 W. 18th St. (Blizu S. Racine Ave.)

Vstopnina 45c 50c Dvorana odprta ob 2:30 popoldne.
vojni davek 5c Pričetek igre točno ob 3.

Po igri ples in prosta zabava.

MILLARD RESTAVRANT

V. JIRANEK in A. KRUCKY, lastnika.

3604 W. 26th Street Chicago, Ill.
(Prvo nadstropje.)

Pristna domača kuhinja, cene zmerne.
Se priporočata Slovencem.